

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma so ne sprejemajo.

Uprava: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašalcih izven Ljubljane 22.— Din, za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglasnem delu stane pečetna enoslojna vrsta 2-25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Št. 43.

V Ljubljani, ponedeljek 22. februarja 1926.

Leto I.

Polom nacionalne misli.

Odkar imamo Jugoslavijo — ali smemo še pisati to besedo? — smo slišali že dosti posrečenih in neposrečenih, modrih in neumnih polit. govorov. Če seštejemo samo Radičeve, Pribičevičeve in Koroščeve govorce v tem času, imamo že čedno statistiko pred seboj. Najmanj je ves ta čas govoril gospod Pašič. Pravega programatičnega in načelnega govora sploh še ni izustil, vsaj do zadnjih dni ne. Zakaj je ravno čaka dolgih sedem let, da končno pove svoje mnenje o državi, kateri vso to ne baš dolgočasno dobo načeluje, bo sam najboljši vedel. Gospod Pašič se je najbrže držal prislovice: čez sedem let bo tudi moj govor prav prišel... In res, njegov govor je sedaj tako prav prišel, vsaj njemu in radikalni stranki, kakor malokdaj prej. Ne vemo, če je bil ta Pašičev govor ravno umotvor miselne in jezikovne dijalektike, če je trajal celih pet minut ali celih pet ur — to ne vemo, ker nismo člani radikalnega kluba — vemo pa, da je v tem svojem govoru povedal več kot preveč. Povedal je kratkomalo, da Jugoslavije ni, da je tudi ne bo, da se ta država, vsaj kar se tiče Hrvatov in Slovencev, ni ustvarila po volji, delu in sklepu Hrvatov in Slovencev in njihovih narodnih svetov, nego po zaslugi hrabre srbske vojske, zavezništva Amerike, senžermanske pogodbe — po zaslugi vseh mogočih takih in enakih činiteljev, samo ne po direktni ali indirektni zaslugi in volji Hrvatov in Slovencev. Hrvati in Slovenci so bili kratkomalo „prideljeni“ Srbiji, oni so del povečane srbskega teritorija, zato tudi Jugoslavije ni, in tudi jugoslovanskega problema ne. Ta je bil definitivno rešen z dnevom, ko se je razrušila Avstrija in so se določile nove državne meje. Radič goni lahko naprej svojo človečansko ali federalistično ali monarhistično lajno, lahko je na vladi ali pa izven nje, lahko besediči v parlamentu ali pa po seljaških shodih — vseeno. On rešuje vprašanje, ki je že rešeno. In ž njim vred Korošec in Pribičevič in vsi taki prečanski epigoni. Zakaj bi se jim ne dovolilo ta nedolžni ustavni šport — lahko bi bili pri tem bolj duhoviti, manj sitni — pa kaj hočemo, tudi tako ni nič hudega in nevarnega. Srbija je tukaj in naša radikalna stranka tudi.

Tako je povedal brez patosa in brez hudih besed stari Pašič in, kakor rečeno, povedal je veliko. Pa vendar nič novega. Zakaj, da je situacija taka in nič drugačna, so se že od nekdanj zavedali tisti, ki niso vajeni varati sebe in druge. Le naši klerikalci in demokrati se delajo presečne in lovijo sapo. Taka blasfemija! „Narodni sveti“, naši „Narodni sveti“ od Ljubljane do Zagreba da so bili od muh, vse naše nacionalno delo, vse naše deklamacije o svobodni, zedinjeni, integralni, srečni in veliki troedini in troimeni Jugoslaviji za nič! Ali smo prav slišali, ali je res, da je predsednik to izjavil v sedmem letu naše nove dobe? O Bogovi, o domovina, o narodni sveti in resolucije in čitalnice in prosveta in dobrovoljci in internacijski lagerji in vesala in vsa sveta naša nacionalna epopeja in vsi lepi nacionalni govori! Kaj takega, pa kar tako, na navadni seji radikalnega kluba — niti v parlamentu ne!

In „Slovenec“ piše in „Jutro“ piše in skoro vsi prečanski listi, kar

Proračunske brige in druge stvari.

Belgrad, 22. febr. Vladi se mudi s proračunom, zato skuša potlačiti trenutno vsa nesoglasja v radikalnem klubu ter v vladi sami. V načelu bi moral biti proračun sprejet že do 24. t. m., podrobno pretresanje proračuna po posameznih gljavah pa zahteva tudi precej časa. Ta čas se mora vlada ohraniti cela in kolikor-toliko solidarna. Radikali se v skupščini sami prav malo interesirajo za proračun — svoje račune v pogledu proračuna so že prej uredili. Zato prepuščajo Radiču samemu, da prezentira v parlamentu vlado in se junaško tepe z opozicijo. Za enkrat si je privoščil slovenske klerikalce, da izbriše neugoden vtis Ninčičevih izjav glede njegovega napada na nuncijsa Pelegrinettijsa. Kdo pride pod

koncentrični ogenj njegovih vsakovrstnih napadov prihodnje dni, se bo videlo in slišalo na prihodnjih sejah. Če bog da, se bo proračun vendar spravil pod streho, potem pa pride najbrže pod koncentrični ogenj i radikalov i opozicije Radič sam, ki se bo moral ali popolnoma pomiriti ali pa zapustiti vlado. Perspektive za Radiča niso ugodne — radikali pa bodo znali v vsakem slučaju rešiti situacijo v svoj prid. — Radič je včeraj odpotoval v Zagreb najbrže zato, da se zopet posvetuje in da izkoristi do sprejema proračuna v skupščini poslednje zanj ugodne možnosti. Brez iznenadenj in veselih komplikacij bržčas ne ostanemo dolgo, čeprav je Pašič še včeraj ponovno izjavil, da je položaj „normalen“.

Krepki porast in zmaga angleških delavcev.

London, 22. febr. Delavsko gibanje na Angleškem čudovito napreduje. Industrijski okraj Darlington so do zadnjega časa imeli v rokah konservativci. Pri zadnjih

volitvah v spodnjo zbornico so pa zmagali delavci. Dobili so 12.965 glasov, dočim konservativci 12.636. Tako osvaja delavstvo na Angleškem trdnjavo za trdnjavo.

Francoski socialisti pojdejo v opozicijo.

Pariz, 22. febr. Tajnik socialistične stranke Pavel Faure je včeraj govoril v Chalonsu ter izjavil da pojde socialistična stranka v zbornici v najstrožjo opozicijo, ker je levičarski blok odrekel ter je

zbornica sprejela sklepe finančne komisije senata, ki obremenjujejo iznova delovne sloje. Stranka izda poseben oklic na prebivalstva, v katerem dokaže potrebo svoje nove taktike.

Za revizijo verzajske mirovne pogodbe.

Washington, 22. febr. Socialistični poslanec Viktor Berger v državi Wisconsin v Zedinjenih državah je stavil v zbornici resolucijo, ki zahteva, da skliče predsednik Coolidge mednarodni kongres za revizijo verzajske mirovne pogodbe. V uteme-

ljevanju resolucije zlasti naglašja, da mirovna pogodba sklenjena na podlagi krivih naziranj, ker na vojni niso krive samo srednje evropske države, marveč vladajoči razredi vseh držav.

Preiskava v parlamentarnem odboru za frankovsko afero zaključena.

Budimpešta, 22. febr. V petek je bila frankovska afera v parlamentarnem odboru zaključena. Zapisnik obsega tritisoč strani. Preiskava se je vršila pod terorjem predsednika Zsitovav, ki je nastopal z vso ostroščjo proti opoziciji. Značilno je tudi, da se je v seji odbora izvedelo, da je predložil poslanik Clinchant Bethlenu demaršo z več zahtevami, na katere francoska vlada ni dobila odgovora.

Zlasti značilno je, da je iz sodnih in policijskih zapisnikov razvidno, da ogrske oblasti niso storile niti koraka za razjasnjenje in odkritje afere. Pomembno je dalje, kar je razvidno iz sodnih zapisnikov, da je Raba izpovedal, da sta se Nadossy in Windischgrätz vpricho njega dogovorila, da ne bosta nikogar izmed udeležencev izdala, zlasti ne onih, ki so v inozemstvu. Odbor je odklonil vse

jih izhaja od Kamnika do zemunskega mosta, so polni rekriminacij in opazk in ditirambov, polni jeze in žalosti.

Ali bi ne povedali raje kar na kratko in jasno, v čem je stvar in kako in kaj?

Francoski modrijan Renan, ki ni pisal samo o Kristusovem življenju, nego tudi o drugih rečeh, je napisal, da ne predstavlja narodno celoto in skupni narodni karakter in skupne narodne težnje le skupni ali več ali manj soroden jezik — nego skupna kultura, skupno mišljenje in skupne gospodarske težnje. Nemški Švicar je stokrat bližji in tisočkrat večji prijatelj francoskega Švicarja, kakor pa Portugalec Španca, dasi govori isti jezik, ali pa kakor flamski Belgijec Holanca, dasi ni med njima jezikovne in druge kake razlike, ali na Šved Norvežana dasi sta eno in isto.

Tako je tudi z nami. Slovenec in Hrvat spadata presneto malo sku-

daj, ne spadata niti po karakterju, niti po težnjah niti drugače. Dva svetova zase. Oba mala seveda, silno mala, v vsakem pogledu mala in skoro brezpomembna, pa vendar svetova zase. Kako je med Hrvati in Srbi, pa vemo in vidimo vsak dan.

Nacionalna ideja, kakor so jo razumele naše meščanske stranke je bila laž in fantom. Ta nacionalna ideja je doživela svoj popolni polom. Na osnovi te ideje in takega pojmovanja se ne snujejo države. Pokopana je nacionalna misel, pokopana je jugoslovanska ideologija — njen grobar je bil gospod Pašič, realistični politik, ki ne dela in ne vodi politike na slepo in z čuvstvom, nego z razumom in državniško modrostjo, s katero se edino ustvarjajo take in enake države.

Hvala modremu in hladnokrvnemu Pašiču, ker je povedal našim diletantskim strankam in njihovim še bolj diletantskim voditeljem pravo in čisto resnico.

predloge opozicije, ki si sme celo prepise iz zapisnika oskrbeti le v parlamentu. Opozicija je sklenila nadaljevati svoj boj z vso doslednostjo proti postopanju večine odbora ter bo pripravila za sejo zbornice k poročilu preiskovalnega odbora svoje manjšinske predloge.

Opozicija je stavila 61 predlogov, ki naj ugotove resničnost raznih izjav glede udeležbe vladnih organov na aferi, zlasti, če je Bethlen ž pred odhodom v Genf meseca novembra vedel, da je Nadossy udeležen na aferi. Večina parlamentarnega odbora pa ni akceptirala niti enega predloga, tako da je vestna parlamentarna preiskava povsem onemogočena, sodna preiskava pa se vrši le na podlagi materijala, ki štga zbrala dva uradnika belgijskega in francoskega konzulata.

Poročilo odbora se bo podalo v zbornici že v torek, da se s tem odzvam prilika, da se temeljito pripravi na svojo ofenzivo.

PRED NOVO VLADNO KRIZO V NEMCIJI.

Berlin, 22. febr. Luthrova vlada stoji pred resno krizo. Sestavila je obširen finančni in gospodarski program, po katerem naj bi se znižali neposredni davki, češ, da je sedaj, ko je uravnana valuta, treba predvsem obratiti pažnjo gospodarskemu vprašanju Nemčije. Program pa je naletel na velik odpor pri opoziciji, zlasti nacionalisti so začeli hud boj proti Luthru. Bati se je, da se bo vlada le težko izmotala iz krize.

BRATIAN V MANJŠINI?

Bukarešta, 22. febr. Po zadnjih vesteh izgleda, da vzlje terorju in sleparijam Bratianove vlade je opozicija dobila mnogo več glasov, kakor je bilo prvotno javljeno. Zlasti v mestih so združene opozicijske stranke odnesle večino glasov. Samo v Bukarešti je opozicija dobila absolutno večino. Podatki iz cele države še manjkajo, vendar je že sedaj gotovo, da Bratianu ni zmagal prav tako sijajno, kakor je prvotno njegova vladna agentura javila v svet.

TRINAJST SMRTNIH OBSODB ZARADI ŠPIJONAŽE.

Moskva, 22. febr. Po tritedenski razpravi je vojaški kolegij najvišjega sodišča obsodil prevčerašnjem trinajst obtožencev zaradi vojaške špijonaže v prilog Estlandije in zaradi razstreljevalnih atentatov na smrt.

MANIFESTACIJE NA OGRSKEM PREPOVEDANE.

Budimpešta, 22. febr. Za danes nameravane manifestacije vladnih strank in opozicije je vlada prepovedala.

ZAROTA NA GRŠKEM.

Atene, 22. febr. V Grčiji so odkrili zaroto proti vladnemu režimu Pangalosa. V zaroto so zapletene različne osebnosti. Aretiranih je bilo že nekaj generalov. Na Grškem je razglašeno obsedno stanje. Zarotnike bo sodilo posebno vojaško sodišče. Aretirance je vlada internirala na otoku Santoria.

NEDELJSKI POČITEK V TRGOVINI.

Belgrad, 22. febr. Prihodnje dni izda minister za trgovino in obrt naredbo, po kateri bodo smele trgovine v krajih, ki imajo manj kot deset tisoč prebivalcev, poslovati ob nedeljah do 2. popoldne. Lep nedeljski počitek.

Češki proletarijat proti reakciji na Balkanu.

Zadnji nečuvveni napadi balkanskih vlad na delavski pokret so izzvali silno ogorčenje pri vsem češkoslovaškem proletarijatu brez razlike stranke, sindikalne orijentacije in narodnosti. Ogorčenje je tem večje, ker so bile n. pr. zadnje aretacije v Belgradu popolnoma samovoljne in niti belgrajska policija sama ne ve povedati pravega vzroka. Proletarijat v inozemstvu razume prav dobro, da zadnja preganjanja niso posledica kake zarote, ampak že poizkus onemogočenja organizirane borbe proletarijata sploh. Ogorčilo je tukajšnji proletarijat tudi dejstvo, da je za 200.000 brezposelnih delavcev predvideno v jugoslovanskem budžetu podpore v kolosalnem znesku 150.000 dinarjev! Torej niti en cel dinar letno za vsakega brezposelnega delavca! Razburilo je naše delavstvo tudi dejstvo, da Jugoslavija noče ratificirati washingtonske konvencije o zaščiti dela in da znašajo delavske plače v Jugoslaviji komaj polovico predvojne plače. Vse te stvari so v inozemstvu dobro poznane. Zbor se je pa tudi in zlasti bavil z razmerami v Rumuniji, Bolgariji in Grčiji, kjer so socialne in politične prilike skoro še bolj vnebovpijoče. Rumunska, Bolgarska in Grška so v očeh proletarijata hudo osovražene. To jasno priča tudi protestna skupščina, ki se je vršila 8. febr. v Pragi in o kateri so pisali skoro vsi češki listi, brez razlike. Iz poročil v čeških listih posnemamo naslednje:

Veliko javno skuščino, kateri je prisostvovalo 8000 ljudi, je otvoril ob 7. zvečer poslanec Čibulka, ki je razložil namen protestnega zbora, ki je naperjen proti reakciji v Besarabiji, Jugoslaviji, Rumuniji in Bolgariji. Komaj je to razglasil, so zaorili glasni protesti proti Ljapčevu in Brătianu in proti belgrajski vladi. Za njim je v enournem govoru podal bivši minister Vrbensky stvarno poročilo o položaju na Balkanu ter iznesel mnogo dokumentiranega materiala, ki je pri poslušalcih izzval silno ogorčenje nad zatiranci besarabskega delavca in kmeta. Sledil je govor poslanca Krečbiča o belem terorju v Bolgariji in v Jugoslaviji, ki je izzval istotako glasne proteste! Dalje so še govorili tajnik »Rdeče pomoči« in Čibulka, ki je predložil resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta in ki se glasi:

»Današnja skupščina najodločneje še protestira proti nasilju buržuaznih vlad v Rumuniji, Bolgariji, Jugoslaviji in Grčiji.

Zahtevamo od rumunske vlade:

1. Da odneha od nasilja v Besarabiji;
2. da odpokliče okupatorske vojske iz Besarabije;
3. da amnestira politične ujetnike in emigrante;
4. in da obsodi morilce delavcev in kmetov.

Od bolgarske vlade:

popolno amnestijo za vse politične ujetnike in emigrante.

Od jugoslovanske vlade:

takojšnja oprostitev zaprtih sindikalnih voditeljev in vseh političnih žrtev.

Navzoči so pripravljani boriti se za doseg navedenih zahtev in pozivljajo vso delavno ljudstvo brez razlike strank in narodnosti, da se združijo v enotno fronto proti mednarodnemu belemu terorju.

Dalje so se poslale še protestne brozjavke predsednikom balkanskih vlad, v katerih ponovno zahtevajo povoljno rešitev v resoluciji navedenih zahtev. S to skupščino se je protestna akcija šele začela. Naznanjeni so še drugi protestni shodi širom Češkoslovaške republike. O stanju v Rumuniji, Bolgariji in Grčiji je bila informirana tudi mednarodna »Liga za obrambo človeških pravic« v Parizu.

Kaj nas uče volitve v Delavsko zbornico.

Pri volitvah v Delavsko zbornico je razrednozavedno delavstvo res sijajno nastopilo. Skoro povsem enotno se je odzvalo pozivu, da naj odda svoje glasove kandidatom, ki so jih postavile strokovne organizacije. Ta disciplina, to marljivo sodelovanje, ali ni to ponos delavstva in znak globoke sodružne zavesti v vrstah našega delavstva!

Volitve v Delavsko zbornico so ugodne. Toda volitve same pomenijo samo zunanji vidni uspeh, ki nas krepi v veri, da je delavski razred v Sloveniji močan kot zaveden faktor, ki utegne ob enak solidarnosti kakor pri volitvah v Delavsko zbornico res imponirati, res voditi tudi praktično razredni boj. Isto solidarnost, ki jo je delavstvo pokazalo pri volitvah, morajo ohraniti tudi njegovi izvoljeni zaupniki v Del. zbornici kot delegati in kot odborniki Del. zbornice. To je eden predpogoj uspešnega dela, zaradi česar je delavstvo tudi poslalo svoje zastopnike v Delavsko zbornico.

Ako se bodo delegati zavedali te zapovedi delavstva, potem bo Delavska zbornica lahko izpolnjevala težke naloge v interesu delavstva.

Toda z izvolitvijo delegatov še ni opravljeno vse. Delegati in odborniki Delavske zbornice so naši zaupniki, ki pa morajo imeti tudi v svojih volilcih, to je v delavstvu, trdno oporo. Ta opora so močne solidarne in delavne organizacije. Enako kakor odbor brez organizacije brez članov ne pomeni nič, enako bi ne mogla Delavska zbornica brez zvestobe, brez iskrene podpore od strani delavstva nič posebnega ukreniti.

Vprašanje nastane, na kakšen način pa naj delavski pokret še podpre delo svojih zaupnikov v Delavski zbornici?

Delavsko gibanje je razredno bojnega značaja. Delavsko gibanje ima

nalogo voditi borbo za vse svoje zahteve in v splošnem za načelo osvoboditve delavskega razreda. Toda to delo se v samih organizacijah ne more razviti do prave višine in sile, če delavske organizacije nimajo tesne duševne vezi, ki omogoča sporedno delovanje, sporedne akcije, zlivajoče se končno v eno samo bojno ofenzivo. Ta vez je pa dober časopis.

Nočemo hvaliti »Delavske Politike« zaradi nje. Nočemo nikomur usiljevati misli, da je pri zmagi v Delavsko zbornico izvršil ta list važno nalogo, ker je ta zasluga tako očitna, da jo more tajiti le hudoben ali neveden človek.

Ze pregovor pa tudi pravi, da je tisk druga velesila poleg militarizma na svetu. Tisk vodi duševni boj, tisk daje nove inicijative, tisk druži miselnost. Zlasti za delavstvo je torej tisk prav posebno orožje, ker ni dobilo v šolah potrebne svetovne izobrazbe in se zaradi borbe za kruh mima časa ukvarjati z vsakdanjimi politično gospodarskimi in drugimi vprašanji.

Eminentne važnosti je torej, da podpremo delavski tisk sploh, zlasti pa edini socialistični dnevnik v državi »Delavsko Politiko«. Delavstvo ne sme več propasti v indiferentnem, delavstvo mora svoj boj nadaljevati in v tem boju ga more le dnevnik azdostno podpirati. Vsaka brezbriznost v tem pogledu pomeni neiskrenost v razrednem boju, neumevanje nalog, ki jih ima delavski pokret. Kdor nič ne stori v pogledu razvoja in razširjenja delavskega tiska med delavstvom, ta ovira delavski pokret, se boji delavske samozavesti in izobrazbe.

Mnenja smo, da moramo dnevnik podpreti v interesu razrednega boja, to je, našega delavstva. Zavedno izobraženo delavstvo bo vodilo socialni boj do koneca, boj, v katerem ga more podpreti le dobro časopisje, dober delavski dnevnik.

Zakaj so razpustili zagorski občinski svet.

Omeniti smo zadnjič odtok, s katerim je politična oblast razpustila občinski svet, naj danes še na kratko opišemo delovanje tukajšnjih meščanskih strank.

Najprej še malo geneze o vzrokih tega razpusta. Lansko poletje je bil pravilno izvoljen pravkar razpuščen občinski odbor, in sicer so imeli v tem odboru socialisti skupno z levčarji absolutno večino. Takoj po izvolitvi lanskega leta se je opazilo, da delajo demokrati in klerikaleci pri oblastvih na to, da se ta občinski odbor razpusti in uvede gerentstvo. Saj so demokratje in klerikaleci že vsa zadnja tri leta vedno v načrtu imeli ta razpust, ker niso hoteli igrati v občinskem odboru vloge manjšine, oni, ki so bili vajeni vladati. Kar se jim pa ni posrečilo prej se jim je posrečilo sedaj. Poslužili so se komunističnega bavbava, ki pa je nevaren le meščanski nazadnjaški politiki in nazadnjaškemu gospodarstvu

v občini sami. Še najbolj žalostno pa je, da je bil naš občinski odbor v glavnem razpuščen samo radi tega, ker je bil sklenil in ukrenil vse potrebno, da se čimprej sezida nova meščanska šola v Zagorju, katera je posebno nazadnjaškim zagorskim klerikalcem silno neljuba in deloma menda tudi nekaterim demokratom, menda baš onim, ki so bili imenovani v gerentski svet! Denar, ki ga je dosedanje socialistično vodstvo v občini prigospodarilo, bodo skušali porabiti v druge svrhe, saj gospodarskega smila ta gospoda sploh nima, kakor so to pokazali do l. 1922, ko je prvič dobila socialistična stranka svojega župana, ki je pa našel občinsko blagajno presneto prazno. Ključno vlogo igrajo pri celi stvari tudi narodni socialisti, ki niso imeli v novem občinskem odboru nobenega mandata, sedaj pa so jim menda samostojni demokrati preskrbeli dva sedeža, baje za plačilo, ker se je njihova stranka pri volitvah v Del. zbornico združila s samostojno demokratsko Unijo.

† Herman Schulz.

Na Dunaju je pred dnevi umrl znani organizator privatnih občinskih in državnih nameščencev, Herman Schulz. Bil je vedno v prvih vrstah socialističnih borcev. Rodil se je dne 27. marca 1874 in bil v službi dunajske mestne občine v računskem oddelku. Poznal je vse težkoče mestnih nastavljenecv in za življensko nalogo si je oertal delo, organiziranje vseh mestnih nastavljenecv. Najprej je ustanovil zvezo mestnih uslužbenecv, sestavil moderno službeno pragmatiko, reguliral pokojninske načrte in si pri tem pridobil neminljivih zaslug. Leta 1919 je že ustanovil Zvezo vseh občinskih nastavljenecv v Avstriji, ne samo v mestih, temveč tudi po deželi. Že leta 1923 je imel izdelan načrt za enotno organizacijo vseh javnih nameščencev. Bil je večkrat izvoljen za poslanca in kot tak si je z izbornimi načrti za zboljšanje položaja nastavljenecv vedno priboril uspehe. Bil je čist, značajan socialist, delaven; z njim je izgubil avstrijski socializem eno svojih najboljših sil. Blag mu spomin!

Pravijo...

Pred sodnijo, v parku so izložili borno upravo deložiranega človeka. Postelja, žimnica in iz mehkega lesa napravljena stara omara.

Pravica je za vse in nad vse! V sodniji pa imajo jetnišnico in tam mesečne sobe po posebnem okusu. Soba dobi in košto povrhu vsak človek, ki ga tja deložirajo iz družbe človeške.

Zakaj pa ne bi vsaj v zapor deložirali tistega, ki varje sedaj svojo opravo v parku sodnije. Vsaj bi bil boljši gost, še svoje perilo bi imel in manjši bi bili za državno upravo oskrbni stroški.

Pravica za vse in nad vse!

Miroslav Krleža:

GOLGOTA.

Drama v petih dejanjih.
Prevel FERDO DELAK.

TOMAŽ: Od česa bodo živeli ljudje tedaj, ko ne bo ničesar? Tudi to je vprašanje.

PAVEL (je šel v kot in se tam resignirano zgrbanči): Norec! Trenotek preje si bil za, sedaj si proti!

TOMAŽ: Bil sem za štrajk, ne za dinamit! Bil sem zato, da se izvrši ukaz centrale!

KLEMENT: Da! A to je edini način, da se ukaz izvrši!

KRISTIJAN (ustaja, si snaži obleko in grozi Pavlu): Še se bova videla! Centrala! Kakšna vražja centrala? Kje je vez z centralo? Ni centrale! Vsi so postreljeni! Mi smo sami svoja centrala! Norost je, kar hočete! Absurd! To je harakiri! Z milijon argumenti zdrave pameti! A ne tako s pestmi!

PAVEL (ustane zopet proti svoji volji, od temperamenta prevzet): To se me pravzaprav niti ne tiče! Stvar bo šla, kakor je treba! A to hočem povedati, da je to gad, a ne človek! Kaj hoče tu? Kaj išče tu? Da! Vprašam ga, kaj tu išče? Kadarkoli bi bilo treba kaj napraviti, tedaj je ubupan, tedaj je vse črno in trho! A v ostalem, kaj vam morem? Ako sami ne vidite, k vragu —

KRISTIJAN: To je prostaštvo, to sumničenje! Kaj je tu videti? To traja že mesece! To je komplot proti meni! To so intrige! To ni stvarno! Stvarno je, da igrate va banžue s tujimi glavami!

PAVEL: Nihče ne igra tu nikak va banque! Nismo nikaki kvartačiči! Razdvojiti nas hoče, a se ne damo!

KLEMENT: Tako je!

KRISTIJAN: To so fraze! To me ne žge! Zarotili ste se proti meni, ker vas je strah moje prisotnosti! Jaz sem tu vaša vest, pa bi me hoteli odriniti! Vi ste ciniki! Vi ste žejni krvi! Cezaromani! Upropasti hočete naše žene, otroke, domove, vse! Govorim v imenu tisočerih! Nočemo biti varani! Odkod imate to pravico?

(Trkanje. Pavel odpre. Premor. Vstopi Andrej! Desno roko ima v povelju, skozi katerega kaplja kri. Vsi se zberejo okrog njega. Neartikuliran šepet.)

Glasovi: Zdravo! Kako je? Kaj je to? Ali je v redu? Kaj?

ANDREJ: V redu! Vse je v redu! Tunel je razdejan. Vijadukta nismo več mogli, ker je prišla pomoč!

Glas: Kakšna pomoč?

ANDREJ: Straža v tunelu je dobila pomoč! Prišlo je vojaštvo.

Glas: Kako? Kaj je bil tunel zaseden?

ANDREJ: Da! Policija! Ko smo vstopili, so nas zaprli s te strani in komaj smo se prebili. Tam sta obležala Marks in Filip — (Premor.)

Glas: Pa kako?

ANDREJ: E, tako! Malo je manjkalo in ostali bi vsi. A to je interesantno. (Iz nedrij vzame krov papir.) Pri poveljniku straže, ki je ostal tam, smo našli to!

(Šepetanje. Interes raste.)

KLEMENT (je vzel od Andreja papir in ga čita pri sveči): Od zanesljive strani smo obveščeni, da je odločil arsenalski komitet danes ponoči ob enajstih trideset vreči v zrak tunel in most. Pozivljate se, da to preprečite. (Premor.)

IVAN: Kaj pomeni to?

ANDREJ: To ne pomeni nič! To je rezervat prefektur! To je to! Pavel, jaz in Klement smo edini vedeli za tunel.

PAVEL: Klement!

KLEMENT: Čudno! Hm! Čudno! (Premor.)

KLEMENT (po premoru): Da! Spominjam se! Tako je bilo! Danes popoldne je prišel kurir iz žage, pa nisem imel več časa, da bi stopil k Filipu. Ti si mi rekel, da ga osebno aviziraš, da pride k tebi.

PAVEL: Da!

(Dalje prih.)

Kultura.

REPERTOAR NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI.

Drama.

Začetek ob 20. uri.

Ponedeljek, 22. febr.: Ana Christe. Red B.

Torek, 23. febr.: Zaprt.

Opera.

Začetek ob pol 20. uri.

Ponedeljek, 22. febr.: Zaprt.

Torek, 23. febr.: Sree iz lecta. Poziv na ples, Capriccio spagnole. Red A.

Danilo petdesetletnik — umetnik.

Danilo je kos slovenske kulture, dobršen ustvaritelj slovenske teaterske umetnosti, tipično slovensko zgoščen in zgrešen iz naših razmer, ustvarjati je začel iz nič, kot človek in kot umetnik je prešel vse faze, od proletarcedelaveca, do proletarca umetnika in že ta prehod je umetnost zase. Javnost se je delno zavedala svoje dolžnosti in Danilu dala, kar mu gre, in kar zaslužil. V sobotni predstavi je bil naš lašč za jubilej dan prenovljeni »Deseti brat«. Golija ga je precej razmrovali in razčefral v 16 slik. Deseti brat snovno ni dramatičnejši vreden, privlačne so samo posamezne figure. V tej predstavi sta bili resnični in Jurčičevi figure samo Dolef-Danilo in Krjavelj-Cerar. Oba sta častno sodelovala celotno predstavo dolgočasnosti.

Komorni večer Konzervatorija Glasbene Matice v Ljubljani. V ponedeljek 22. t. m. ob 20. uri zvečer se vrši v Filharmonični dvorani prvi komorni večer konzervatorija Glasbene Matice v Ljubljani. Na tem komornem večeru nastopijo štirje gojenci konservatorija in sicer: Rumpelj in Šušteršič, gojenca kons. prof. Šlajsa ter Zarnikova in Valjalo, gojenki prof. Ravnika. Spored je sledeči: 1. Dvojak: Sonata za gosli in klavir, izvajata Šušteršič in Valjalo, 2. Beethoven: Sonata apassionata, igra na klavirju Zarnikova in 3. Cezar Franck: Sonata za gosli in klavir, izvajata Rumpelj in Zarnikova. Odbor Glasbene Matice in ravnateljstvo konservatorija vabita vse prijatelje, ki se zanimajo za napredek in razvoj te naše glasbene institucije, da posejijo ta večer v največjem številu. Spored, ki omogoča vstop v koncertno dvorano, stane 4 Din in se dobi v Matični knjižnici od danes naprej.

Umetniško društvo »Manes«, ki ga po njegovi izložitvi poznamo tudi v Ljubljani in Sloveniji sploh, priredi l. 1927 razstavo del znanega slikarja Mikolaša Aleša v proslavo petindvajsetletnice njegovega rojstnega dne.

Bodhan Lepkij, poznani ukrajinski pesnik, ki je 11 let živel kot političen emigrant v Avstriji in Nemčiji, se je vrnil v Krakovo ter zopet nastopil svoje mesto kot profesor na gimnaziji.

Strokovno gibanje v Angliji in Mehiki.

Škotske strokovne organizacije. Po poročilu na kongresu federacije škotskih strokovnih organizacij, ki pripadajo k britanskemu združenju strokovnih organizacij, jih je organiziranih izmed 1.656.262 oseb, ki so zaposlene na Škotskem, 56.432 v 277 unijah, od katerih jih je 137 britanskih in 90 škotskih. 36 največjih njih je imelo organiziranega 1/2 vsega članstva. 81 organizacij ni imelo niti 100 članov.

Mehikansko vsestrokovno glasilo je začela izdajati mehiška strokovna centrala (Confederation regional obre-mexicana) z nazivom »Crom«, ker so

začetne črke centralnega imena. List je urejen kot kak naš list s slikami. Poleg člankov in poročil iz gospodarstvenega in strokovnega gibanja ima tudi inserate in celo zanimivo prilogo o pariških modah s slikami. Tudi naslovna stran je okrašena z lepo sliko. Z eno besedo list se popolnoma razlikuje od naših drugih evropskih strokovnih glasil. Sicer je pa list dokaz razvijajočega se strokovnega gibanja v Mehiki, iz katerega prinaša zanimiva poročila.

Križem sveta.

Berlinski „Vorwärts“ na Madžarskem prepovedan. Trgovinski minister je odredil, da se na Madžarsko prepove uvoz in razpečevanje osrednjega glasila nemške socialno demokratične stranke „Vorwärts“. Hkrati je bil odvzet poštni debi tudi nekaterim na Dunaju izhajajočim nepolitičnim dnevnikom in tednikom. — „Nepszava“, centralno glasilo madžarske socialne demokracije trgovskega ministra zbog tega ostro napada in zatrjuje, da se Bethlenova vlada, ki v splošnem skuša domačo javnost in inozemstvo napačno informirati, poslužuje sedaj tega sredstva, da reši svoje stališče. List dalje omenja, da so sedaj časi, ko se pač ne more deželna ogradiť s kitajskim zidom in v dobi radijskega poročanja prepričati dohod inozemskih poročil z odvzemanjem poštnega debita.

Telefon v Ameriki. Zedinjene države imajo najširšo telefonsko omrežje na svetu. Tam je zasedaj 16 milijonov telefonskih spojev, torej 131 na tisoč prebivalcev, dočim znaša povprečno število telefonov v Evropi le 12 na tisoč prebivalcev. Največ telefonov je v mestu Atlantic City v New Jersey, kjer je 336 spojev na tisoč prebivalcev; slede mu San Francisco s 259, Chicago z 238 in Boston z 222 spoji na tisoč duš. Zanimivo je, da zavzema v tej statistiki New York šele 43. mesto, vendar pa ima še vedno več telefonskih spojev kot Pariz, Rim, London, Bruxelles, Liverpool, Anverz in Shanghai skupaj.

Pravda o človečanstvu žene. V starih časih so se prerekli, če je žena tudi človek. Najbolj obširna tozadevna razprava datira iz leta 1595. V tej razpravi je nepoznan in neimenovan avtor na podlagi svetega pisma »dokazal«, da žene niso ljudje, niso ustvarjene po obzju podobi in tudi Kristus ni zanje trpel. Ta dokaz je ta avtor izvedel s trditvijo, da Kristus za žene ni trpel in jih zato tudi ni odrešil. V četrtem delu svoje razprave pa že trdi ta avtor: ker je proklet vsak, kdor pridevje kaj sv. pismu, zato so prokleti tudi vsi oni, ki pravijo, da so žene ljudje in to verujejo. Kajti niti stari niti novi testament ne imenujeta žene človeka. Če bi bile žene torej ljudje, bi jih tudi sv. pismo tako nazivalo. Kdor pa kljub temu trdi, da so žene ljudje, ta si domišlja, da ve več kot sam bog. Dalje dokazuje avtor: Eva ni bila človek, kajti nje bog ni ustvaril, da bi Adam sam ne bil, marveč, da bi Adam potom nje ljudi spočel, ki bi ga rešili popolne osamelosti. Dober je tudi ta dokaz: Ker je bog vsegaveden, tedaj bi gotovo že pri Adamovi ustvaritvi vedel, da bo Eva ustvaril. Če bi bog hotel, da bo Eva človek, tedaj ne bi govoril v ednini: »ustvariti hočem enega človeka, marveč bi rekel: »ustvariti hočem ljudi.« To pravdo so dolgo vodili. Še iz 18. stoletja so ohranjene razprave o tem, če je žena človek ali ne. Zanimivo je, da je ena zadnjih takih razprav dokazala, da žena duše nima v možganih, ker ti pri ženi ne funkcionirajo.

Zgodovinske reminiscence. Časopis »Edinburgh Review« je javno pozval publiko, naj v takneju v pristni jopič Thomasa Graya, ker je izdelal načrt za železnico. — Velik učenjak Sir Humphry Davy se je do solz nasmejal, ko je nekdo omenil, da bi London lahko razsvetlili s plinom. — Francoska akademija znanosti je zasmehovala velikega astronoma Aroga, ko je zahteval, da se načne diskusija o projektu električnega telegrafa. — Ko je Stephenson predlagal, da bi se uporabljale na Liverpool-Manchesterski železnici lokomotive, so učenjaki dokazali, da ne bo mogla nobena lokomotiva nikdar prevoziti več kot 10 kilometrov na uro. — Profesor na politehniku v Hannoveru Viljem Lannharot, ki je bil znan kot najboljši inženjer, je svaril svoje poslušalce, da bi se mučili z brezuspešnimi poizkusi izumiti avtomobil.

Dnevne novice.

Trboveljska premogokopna družba je reducirala veliko število trpinov rudarjev in namerava z redukcijo še nadaljevati. Že itak je bilo delavstvo mizerno plačano, že itak so družine hirale in bolele, ker rudarji niso prislužili toliko, da bi mogli vsaj človeku primerno prehraniti sebe in otroke. Trboveljska družba nikakor ne reducira iz faktučne potrebe, ali vsled premalo naročil premoga. Temveč redukcija je zgolj spekulativno stremljenje, znižati delavske plače in povečati delovni čas. Pri tej spekulaciji je brezobzirnost do segla že vrhunec, na cesti naj torej umira na stotine delavcev, na stotine družin naj hira v bedi in lakoti, da le kapital pride do svojega računa. Država bi morala stopiti mogoteem na prste, saj je v njenem interesu, da ima dobre in zdrave državljane. Na ta način pa delavstvo ne more dobiti zaupanja in ljubezni do oblasti, če ga te niti pri najbolj življenjskih vprašanjih in potrebah ne ščitijo. Oblasti, zganite se in mislite na mizerijo delavstva.

Ali so potrebne reforme zakona o zavarovanju delavcev? O tem razpravljajo v soc. pol. reviji »Radnička zaščita« teoretiki in praktiki. Opozorjamo na te članke, o katerih bomo tudi mi še izpregovorili. Kajti zakon o zavarovanju delavcev je res potreben reforme, samo ne v zmislu želja delodajalcev, ki jim je vsako socialno zavarovanje neprijetno, ampak v zmislu potreb delavskega ljudstva.

Zveza privatnih nameščencev Jugoslavije je na svoji seji sklenila, da bo izdajala svoje glasilo »Privatni nameščencev« po enkrat na teden.

Oblastna konferenca Ujedinjenih del. sind. organizacij za Hrvatsko in Slovenijo se vrši 7. marca v Delavskem domu v Zagrebu.

»Jedinstvo radničke klase« je naslov brošure, v kateri je natiskano poročilo o kongresu ujedinjenja, ki se je vršil 10., 11. in 12. oktobra v Belgradu. Je to prvi zvezek Sindikalne biblioteke URSSJ. Stane 10 Din.

Glavni občni zbor »Radničke apstinentne zajednice« v Zagrebu se bo vršil 5. marca 1926. Ali bi pri nas ne bilo mogoče, da se tudi osnuje podobno društvo delavskih abstinentov.

Delavska zbornica za Hrvatsko in Slavonijo sklicuje občni zbor na dne 6. marca t. l. Ista zbornica razpisuje mesto pisarja.

Veliki župan ljubljanski prihodnji terek ne bo sprejemal strank.

Samomor Zinowjevega tajnika. Moskovski listi poročajo, da si je končal življenje osebni tajnik Zinowjewa Brecenkow.

Premogovna stavka v Ameriki končana. Delavci so se namreč pogodili z lastniki rudnikov in delo se je že pričelo.

Brezposelnost v Angliji ponehava. 8. februarja je znašalo število brezposelnih 1.164.000, v začetku februarja je število bilo za 10.078 večje. V primeri s prejšnjim letom ima Angleška letos 78.000 manj brezposelnih kot lani.

Ruska komisija na Češkoslovaškem. V zadnjem času se je napotilo iz Sovjetske Rusije na Češkoslovaško več komisij v svrhu študija raznih industrijskih in javnih naprav deloma z organizatoričnega, pa tudi s tehničnega in gospodarskega stališča. Petčlanska komisija ruskih združnih organizacij študira sestav največjih zadrž. zastopniki komisarijata za promet, vodne naprave itd., štiričlanska komisija proučuje razne obrate za izdelovanje materijala, ki mu ne škoduje požar itd. Enajstčlanska komisija ruskega sladkornega trusta proučuje strukturo češkoslovaške sladkorne industrije in tovarne za stroje, ki so potrebne za to industrijo. Po končanem delu se bodo podale vse komisije v Anglijo in Ameriko.

Bankirja Martina Carića so v Zagrebu na ukaz državnega pravdnika zaprli. Kot ravnatelj Karlovačke mestne hranilnice je delal z uradnim denarjem razne privatne kupčije in oškodoval zavod za ogromne svote. Preiskava bodognala in prišla še marsikaterim čednostim na sled. Prav je, da se tudi takim mogoteem stopi na prste.

Državna borza dela v Ljubljani. V času od 7. do 13. februarja 1926 je bilo

v Državni borzi dela razpisanih 53 prostih mest, 120 oseb je iskalo dela, v 38 slučajih je borza posredovala z uspehom in 26 oseb je odpotovalo. Od 1. januarja do 13. februarja 1926 je bilo skupaj razpisanih 463 prostih mest, 807 oseb je iskalo dela, v 384 slučajih je borza posredovala z uspehom in 113 oseb je odpotovalo.

Izšla je druga številka zdravstveno poučnega lista »Zdravje«. Prinaša bogato vsebino najbolj aktualnih vprašanj, tičečih se zlasti ljudskega zdravja. O prehlajenju piše dr. Tičar, o ustni votlini, važnem vratarju našega telesa dr. Brenčič. Že imena nam jamčijo, da je list pisan z temeljitostjo in iz ljubezni do ljudstva. Delavci, segajte po »Zdravju«. Naroča se v Ljubljani, Zaloška cesta 2.

Pred Mestnim domom zopet vedri pod milim nebom žrtev stanovanjske mizerije in obstoječega stanovanjskega zakona. Je to hišnik Franc Gabrijel. Gospodar na Miklošičevi cesti 18 mu je odpovedal službo hišnika, istočasno pa ga pogнал na cesto.

Ljubezen je kočljiva stvar in marsikdo se opehari, če se meša v njo. Anton K. je goreče ljubil svojega dekleta, za njo je tudi rad pogledal Alojzij Z. Pred dnevi jo je celo izvelkel s seboj v gostilno, kjer sta prav zadovoljno in prijateljsko popivala. Ko je to zvedel Anton K., se je seveda razotogotil in Lojzeta počakal v mraku na cesti pri Glineah, ga podrl na tla, mu strgal obleko in mu čedno spačil obraz s pestmi.

Bukve so sekali trije sekači v Zagorici pri St. Vidu na Dolenjskem. Vse je šlo po sreči, težka bukev je pa nenadoma padla v nenameravano smer. Podrla je Antona Zajca in ga pritisnila ob breg. Zajc je še isti dan umrl. Ostala dva je bukev nekaj oplazila, vendar brez večjih posledic.

V mesarsko stojnico v Solskem drevoredu je nekdo vlomil in odnesel Fr. Selanu za 2000 Din slanine. Vse kaže, da je bilo vlomilcev več in da so si plen po »zaslužnjem« razdelili.

V Limbušu v bližini Maribora so vlomili zlikovci v manufakturno trgovino Rudolfa Herzoga in odnesli za 40.000 Din raznega blaga. Za vlomilci ni nikakega sledu.

Denar je hotel dvigniti eleganten gospod, ki se je izdal za trgovca iz Beograda. Predložil je dobrovoljački banki vložno knjižico Podunavske banke, glasečo se na 200.000 Din. Hotel je takojšnjega izplačila v znesku 120.000 dinarjev. Ker pa pri izplačilih tako visokih svot treba raznih informacij, prokurist ni mogel izplačati in je hotel iti k telefonu. Tedaj je pa »trgovec« že pobegnil, pustil vložno knjižico in nekaj papirjev. Ugotovili so, da je vložna knjižica ponarejena.

Napil in najedel se je Jože pri Vitcu na Bregu, in sicer kar dvakrat, ne da bi plačal, ali pa da bi bil pripravljen plačati. Ker mu v drugič oporekanje natakariče ni bilo nič kaj všeč, jo je kar pobral skozi vrata. Seveda ni ostalo brez posledic.

Pustne dni je tudi ljubezen ganila marsikoga in nič ni čudnega, da se je kdo izpozabil in v ljubezni preveč zahteval. A. D. se je vračala s predpustne veselice. Ni še zaprla vežnih vrat, je pristopil k njej moški in ji prijazno razodel, da se že dalj časa poznata. Seveda poznanje njej ni bilo kaj povšeči. Možakar je pa postal vedno ljubeznivejši in celo podreti jo je hotel... pa na krik preplašenega dekleta je potem zbežal in se ohladil.

Javni protestni shod se bo vršil v torek, 23. februarja v veliki dvorani Mestnega doma.

Dnevni red:

1. Položaj tobačnega delavstva.
2. Protest proti uveljavljenju novega pravilnika.

Monopolska uprava je po »trudapolnem« delu 7 let končno izdelala pravilnik za tobačno delavstvo. Ta pravilnik pa je izdelan proti vsem zakonitim predpisom naših socialnih zakonov in je za tobačno delavstvo absolutno nesprejemljiv.

Dolžnost vsega tobačnega delavstva je, da se tega shoda udeleži in da soglasno protestira proti takemu pravilniku.

Savez monopolskih delavcev Jugoslavije.

Humble

nogatvica z žigom in znakom (rečo, modro ali zlato) „ključ“

da se prepričate, kako en par traja kakor štirje pari drugih. Dobivajo se v prodajalnah. Nogatvica brez žiga „ključ“ so ponarejene. 03-a V

Šport.

Za naša delavska športna udruženja. Dan za dnem se čita v meščanskih listih, odnosno športnih rubrikah, o razpisanih pokalnih tekmovanjih. Že večkrat smo tudi v našem dnevniku o tem pisali ter navedli predvsem Anglijo, kjer so te vrste tekmovanja že tradicionalna in privabljajo ogromne mase občinstva na igrišča. Namen je predvsem dvojen: finančno s tem podpreti razmah športa in drugič dvigniti zavest, borbenost in veselje do športa sploh. Na ta način si vzgojujejo klubi, ki se nahajajo v rokah odborov iz meščanskih vrst svoje pripadnike, le za naše ubogo delavsko paro si naše zadruge, ki bi zmogle in morale v prvi vrsti podpreti športno gibanje med delavstvom, ne delajo nikakih skrbi. Dandanes več kot kdaj prej so ravno delavska športna društva prepotrebna gmotnih podpor. Brez financ je nemogoč razvoj, ki ima vzvišen namen, a česar nočejo razumeti kompetentni naši faktorji. Gmotni položaj predvsem slovenskih delavskih klubov je danes obupan in nevdržljiv, a vendar še vedno so ušesa onih, ki bi lahko pripomogli, gluha za prošnje naših idealnih športnikov. Naši klubi potrebujejo opreme, drese in čevlje, kar pa dandanes stane in kar ne zmorejo naši delavski klubi. Temu bi se dalo takoj odpomoči z malo žrtvijo, toda treba je čimprej pričeti. Ali ne bi zmogla katera naših zadrug razpisati slična tekmovanja za na pr. drese, čevlje ali kaj sličnega? Seveda bi za to tekmovali le delavski klubi, odnosno športne sekcije posameznih strokovnih delavskih zvez in organizacij. Te tekme bi dale tudi možnost, da se pride do malega finančnega vira in bi se ves tozadevni dobiček delil med naša športna udruženja. Naš apel je nujen in upoštevanja vreden. Bliža se pričetek športne sezone, a naši klubi nimajo niti najbolj potrebnih pripomočkov, da bi mogli tekmovati. Z nabilno akcijo bi se sicer nekoliko odpomoglo, toda niti zdaleka zadostno. Na drugi strani je delavstvo samo v največji bedi ter ne more zaenkrat v to svrhu dosti prispevati. Če bi kateri naših zavodov razpisal n. pr. tekmovanja

za nogometne čevlje, tedaj bi se naši športniki brezdvomno trudili, da si jih pribore. Na drugi strani bi se s temi tekmovanji še bolj privezalo na naše del. klube one, ki že delujejo v naših vrstah. Pomen športa, odnosno njegova vzgoje, smo že večkrat povdarjali. Dejstvo je, da je šport posebno dandanes velikega vzgojnega pomena, ki zmoro vzbuditi posebno pri mladini pravo zavest, bratstvo in borbenost. Tega se zavedajo meščanski krogi ter športno gibanje podpirajo; pričakujemo, da se bodo znašli tudi pri nas gospodarski krogi, ki bodo znali pravilno oceniti naš opomin ter priskočili pravočasno na pomoč.

Krvavec za smuko ugoden od Jezerske planine naprej. Tik ob Domu najlepši teren za manj izvežbane. Izborna smuka je od Doma do Vel. Zvozna. Vreme jasno. Dom je dobro kurjen in z vsem potrebnim založen. V nedeljah vozi zadnji vlak iz Kamnika ob 20.45 proti Ljubljani.

Dromedarske (velblodske) dirke v Tunisu. Gotovim vrstam dromedarjev (velblodi), polnokrvnim, s katerih rejjo se bavi Toucys, so preizkušali njih zmožnost in odpornost na ta način, da so ž njimi priredili dirke. Progo od 5000 m je pretekel prvi v času 12.7 min. Zelo interesantno je bilo tekmovanje velblodov na progi, dolgi 22 km in je zmagovalce rabil, da je pretekel to progo, le 65 min. 30 sek.

Na takozvanem »dolgem teku« od 120 km je rabil zmagovalce 8 ur 11 min. 15 sek., ter se je zmoglo samo pri tej dirki najbolj opazovati zmožnosti posrednih tekmovalcev-velblodov.

Maribor.

Cankarjev „Hlapec Jernej“, ki ga je v sredo 17. febr. vprizorilo mariborsko gledališče v proslavo 50-letnice rojstva tega najslajnejšega slovenskega pisatelja, je bil za Maribor pravi dogodek, posebnost svoje vrste. Že več dni se je šušljalo, da pripravlja ravnatelj drame g. Valo Bratina za to priložnost neko iznenađenje, in ker poznamo njegov dober okus še od vprizoritve Hasenclerjevih dram, smo nestrpno pričakovali te predstave. Nismo se motili. Ko se je dvignilo zagrinjalo, se je slišal sam „ah“, nato pa nemo začudenje. Pristen ekspresijoni-

zem: horicont se je daleč odmaknil v raztegnjeni polkrog, zaključen od mehko padajočih sinjih zaves. Par prevrnjenih prizem in zverženih kvadratov je predstavljalo sceno, sicer pa široka prostranost. Vso težo in trpljenje našega kmečkega stanu je simbolično predstavljal vprizoritveni orodje, visel v zraku, da se je zdelo kakor da s svojo silno pezo tišči kreature in njihove misli pod seboj k tlom. V drugi sliki se je predstavljala vas z edino na stran nagnjeno bajto, majhno ko pasja hišica, a krčmo je markiral samo dolg drog, na katerem je viselo oblanje, ki je molelo od strani daleč na oder. V tretji sliki improvizirana skala, vrhu nje pa nagnjeno znamenje. V četrti sliki pristoječe drapirano okno, pred njim pa sodnikova miza in polica s knjigami. Ječa se je predstavila z eno samo prostostoječo steno, ki se je razširjevala v višavo kot simbol potencirane bolesi. Posebno učinkovita je bila tudi zadnja slika: nedoslednost oznanjevalca božje resnice s škrlatno draperijo, pred njo pa mehka zofo, simbol udobnosti in reprezentativnosti, in zelo neverjetno in poleg zofo učinkoval ogromen, vse prevladujoč lesen križ z odprtim evangelijem. Igralci so rešili tudi to pot svoje vloge dobro, kakor smo že vajeni od naših dramatičarjev, največ zasluge gre pa seveda režiserju Bratini, ki je z inscenacijo pokazal izreden talent, s kakršnim se more ponasati le malo katero moderno gledališče. Tudi v igri je bil topot še boljši kakor pred tremi leti v isti vlogi in ga je občinstvo ponovo zahtevalo pred zastor. Tudi vsi ostali igralci so rešili svoje vloge prav dobro, zlasti je ugajal potepuh Joška Koviča kljub svoji groteskni maski, ali pa ravno zato. Občinstvo je imelo o inscenaciji sicer deljeno mnenje, a nič ne de, je prav če se tudi s te smeri vzgojimo; vsakemu nekaj. Obisk bi bil pa lahko boljši, prostora je bilo še za toliko ljudi. Znamenje časa. Zlasti se je pogrešalo delavstvo, ki bi v prvi vrsti moralo posečati take predstave.

V proslavo 50-letnega jubileja je bil v vestibulu gledališča prirejen okusen oltarček s Cankarjevo sliko, kjer so se prodajale tudi Cankarjeve razglednice. Č.

Kočevje.

Iz Kočevja. Pri nas se je pred dobrim letom ustanovilo večje podjetje. Lastniki tega podjetja delajo prav dobre kupčije in si z delavskimi žulji ve-

čajo premoženje. Človek bi mislil, da bo podjetje delavce tudi pošteno plačalo, pa kapitalizem ne pozna usmiljenja. Družinski oče z devetimi neprekrbljenimi otroci zasluži 3000 K. To ne zadostuje niti za njega samega. Vsi živijo v največjem pomanjkanju in bedi. Dolžnost pristojnih oblasti bi bila, da bi se za take slučaje zanimala. Čakamo pa zastoj pomoči od merodajne strani. Rešitev iz teh žalostnih razmer moramo iskati drugod. Zato naj delavstvo nažene vse klerikalne in demokratske kričavce in naj se združi v delavski organizaciji, ki bo znala ščititi pravice izkoriščenega proletarijata.

Tržič.

Tržič. Naš gorenjski kot, nabit z različnimi tovarnami, se zdi kot zapuščen in nem; ali življenje je tu zelo živahno. Delavstvo je bilo do zadnjega časa politično razcepljeno. Klerikalci so na vse mogoče načine onemogočali delavski pokret, demokratski prav tako. Oboji so obljubljali delavcem politična in življenjska nabesa, mastne plače, namreč pod pretvezo, če delavstvo voli njihove zastopnike. Beda in mizerne plače delavcev, so marsikoga izvleklo v klerikalni in demokratski tabor. Občino gospodarijo demokratski — delavstvo je pa še danes na istem, le s to spremembo, da je položaj še bolj zametan in kritičen, da brezposelnost še huje razsaja in lakota še teže ogroža delavce in delavske družine. Čas je že, da delavci spoznajo svojo zmoto in se odpovedo diktaturi demokratskih in klerikalnih mogotcev ter se pridružio enotnemu gibanju res delavskega značaja, ki edino zasleduje resnične interese delavstva. Organizirajmo se, organizirajmo se, delavci!

Delavec.

Zabukovca.

Zabukovca. Podružnica Unije slov. rudarjev Zabukovca sklicuje za nedeljo 28. febr. ob 10. uri dopoldne v družbenem lokalu g. Iv. Poceja v Megojnicah svoj 8. redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsednika, 2. poročilo tajnika in blagajnika, 3. volitev novega odbora, 4. referat o strokovni organizaciji, 5. slučajnosti. Dolžnost vseh članov je, da se občnega zbora udeleže. — Odbor.

Te dni izide Socialno politične knjižnice II. zvezek

KARL MARKS

MONOGRAFIJA.

Spisal: M. BEER. 105

Strani 116. — Cena Din 20.—

Naroča se pri Zadrugi založbi v Ljubljani, Aleksandrova c. 5.

Poravnajte naročnino!

Za Zagorje

in okolice išče uprava našega lista spretno raznašalce oz. kolporterje. Oglasiti se je pisмено na upravo „Delavske Politike“ v Ljubljani. 23

Za Hrastnik in okolico

iščemo raznašalca za Delavsko Politiko. — Oglasi naj se v Konzumnem društvu rudarjev v Hrastniku. 70

Priznana najsolidnejša domača tvrdka
JOS. ROJINA, Ljubljana
Aleksandrova cesta 3.

Velika zaloga vsakovrstnega češkega in angleškega blaga in sukna. Bogata izbira vseh vrst izgotovljenih oblek, raglanov, površnikov, dežnih plaščev etc. po izredno nizkih cenah. Lastni krojaški atelije.

Točna postrežba! —: Solidne cene! 95

Proti gotovemu jamstvu daje tudi na ugodna mes. odplačila.

V Ljubljani, na Tržaški cesti v obeh hišah „Stan in Doma“ se otvorijo početkom meseca marca velike trgovine modernega sloga

?

KRUH

iz Prve delavske pekarnice v Ljubljani je

najboljši.

Zahtevajte ga v vsaki prodajalni!

Kdor želi kupiti prvovrsten in poceni

PREMOG

in sploh kurivo naj ga naroči pri

„PRODUKCIJI“

osrednji zadrugi za nakup in prodajo
R. Z. Z. O. Z.

V LJUBLJANI, Tržaška cesta kolonija „Stan in Dom“.

110